

УДК 378.14:355.233.2

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-796-809](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-796-809)

Дужий Роман Володимирович аспірант, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, тел.: (050) 606-81-66, <https://orcid.org/0000-0002-8064-1312>

Деркач Тетяна Михайлівна д.пед.н., професор, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, тел.: (097) 269-14-64, <https://orcid.org/0000-0003-1087-8274>

КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ КУРСОВУ ПІДГОТОВКУ ДЛЯ УЧАСТІ В МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ

Анотація. У статті описано компетентності, необхідні військовослужбовцям для виконання службових обов'язків в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. Проаналізовано існуючу систему курсової підготовки, визначено ключові складові компетентностей поліметричного значення та основні підходи до їх формування з метою забезпечення готовності до виконання завдань у таких операціях. На основі аналізу літературних даних теоретичного та прикладного характеру, а також досвіду власних досліджень авторів, охарактеризовано зміст компетентностей сучасних військовослужбовців, які варіюють залежно від їхньої посади та проходження служби, але загалом містять такі складові: загальновійськова, фізична підготовка, технічна, комунікативні навички, лідерські якості, психологічна стійкість, інформаційна.

Показано, що процес формування компетентностей військовослужбовців Збройних Сил України для участі в операціях з підтримання миру і безпеки базується на закономірностях міжнародної діяльності з урахуванням таких принципів: інтеграції фахової, психолого-педагогічної та іншомовно-комунікативної підготовки; поєднання традиційних і інноваційних методів навчання; контекстного підходу до навчання; врахування соціокультурного середовища виконання завдань. Складові компетентностей військовослужбовців, які беруть участь у таких операціях, визначено з урахуванням вимог адаптації до міжнародних стандартів. Особливу увагу приділено інтеграції теоретичної та практичної підготовки, впровадженню інноваційних методів навчання, врахуванню соціокультурного контексту діяльності та швидкій адаптації до змін. Розглянуто роль компетентностей у забезпеченні взаємосумісності військовослужбовців у міжнародних операціях. Наведено підходи до

оцінки та вдосконалення компетентностей відповідно до міжнародних стандартів.

Ключові слова: неформальна освіта, професійна військова освіта, професійна освіта, курсова підготовка, компетентність, готовність, міжнародні операції з підтримання миру і безпеки, національний персонал, військовослужбовці.

Duzhyi Roman Volodymyrovych PhD student, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, tel.: (050) 606-81-66, <https://orcid.org/0000-0002-8064-1312>

Derkach Tetiana Mykhailivna Dr. Habil. in Education, Professor, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, tel.: (097) 269-14-64, <https://orcid.org/0000-0003-1087-8274>

COMPETENCES OF SERVICEMAN UNDERGOING COURSE TRAINING FOR PARTICIPATION IN INTERNATIONAL PEACE SUPPORT OPERATIONS

Abstract. The article describes the competencies of military personnel required to perform their duties in international peace support operations. The existing course training system is analysed, and the key components of polyvalent competencies and the main approaches to their formation are identified to ensure readiness to perform tasks in such operations. Based on the analysis of theoretical and applied literature, as well as the experience of the author's research, the content of the competencies of modern military personnel is characterised, which vary depending on their role and level of service but generally include the following components: general military, physical training, technical, communication skills, leadership qualities, psychological resilience, information.

It is shown that the process of forming the competencies of military personnel of the Armed Forces of Ukraine to participate in peace support operations is based on the laws of international activity, taking into account the following principles: integration of professional, psychological-pedagogical and foreign language-communicative training; the combination of traditional and innovative teaching methods; contextual approach to training; taking into account the socio-cultural environment of task performance. The components of the competencies of military personnel participating in such operations are determined considering the requirements of adaptation to international standards. Particular attention is paid to integrating theoretical and practical training, introducing innovative training methods, taking into account the socio-cultural context of activity and rapid adaptation to changes. The role of competencies in ensuring the interoperability of military personnel in international operations is considered. Approaches to assessing and improving competencies following international standards are presented.

Keywords: non-formal education, professional military education, professional education, course training, competence, readiness, international peace support operations, national personnel, military personnel.

Постановка проблеми. Практика проведення міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки (МО ПМБ) засвідчує необхідність аналізу педагогічної системи курсової підготовки військовослужбовців Збройних Сил України для визначення основних складових компетентностей, необхідних для виконання завдань за призначенням, а також розробки рекомендацій щодо інтеграції інноваційних методів навчання, оцінювання компетентностей та адаптації системи підготовки до міжнародних стандартів і вимог МО ПМБ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Компетентності та готовність військовослужбовців для участі в МО ПМБ формуються в педагогічній системі курсової підготовки, яка створює основу для ефективного виконання завдань за призначенням. Автори [1] підкреслюють важливість системного та комплексного підходу до відбору і навчання військовослужбовців, акцентуючи на необхідності психофізіологічного профілювання та врахуванні багатьох чинників, які впливають на результат підготовки. Програми навчання повинні адаптуватися до вимог місії, забезпечуючи підготовку персоналу до динамічного характеру військових операцій [2]. І навпаки, хоча компетенції мають вирішальне значення, швидка еволюція технологій може випередити поточні рамки навчання та компетенцій, що потенційно може призвести до прогалин у готовності та ефективності. Автори [3] наголошують на необхідності розвитку професійної компетентності майбутніх офіцерів, усунення прогалин у їхній підготовці та пропагування модернізованих освітніх підходів для задоволення сучасних військових потреб.

Визначення дефініцій компетентностей, необхідних військовослужбовцям для участі в МО ПМБ, є ключовим у побудові педагогічної системи курсової підготовки. Чітке їх формулювання повинно забезпечити:

- відповідність міжнародним стандартам. МО ПМБ проводяться під егідою ООН, НАТО чи інших міжнародних організацій. Компетентності випускників курсів повинні відповідати вимогам міжнародного гуманітарного права, стандартам ООН та інших організацій, що координують такі місії;
- підвищення якості підготовки. Необхідно адаптувати курсову підготовку до актуальних викликів, наприклад, роботи у багатонаціональних штабах, реагування на кризові ситуації чи використання сучасних технологій моніторингу. Це підвищує ефективність навчального процесу та забезпечує готовність військовослужбовців до виконання завдань;
- забезпечення взаємодії в багатонаціональних підрозділах. МО ПМБ передбачають тісну взаємодію між військовими з різних країн. Потрібні гарантії, що військовослужбовці матимуть уніфіковані навички та знання, необхідні для командної роботи в міжнародному контексті;

- фокус на міжкультурну комунікацію та етику. Участь в МО ПМБ вимагає особливої чутливості до культурних, релігійних і соціальних особливостей регіону [4]. Необхідно інтегрувати ці аспекти в курсову підготовку, що мінімізує ризик непорозумінь і конфліктів;

- удосконалення оцінювання підготовки. Чітко виписані компетентності є основою для створення критеріїв оцінювання підготовки. Це дозволяє вимірювати прогрес і визначати, наскільки військовослужбовець готовий до виконання завдань в МО ПМБ;

- гармонізацію з освітніми стандартами. Формулювання компетентностей відповідає сучасному підходу до розробки освітніх програм, де акцент робиться на результатах навчання. Це сприяє узгодженості курсової підготовки з національними та міжнародними освітніми стандартами;

- прозорість і підзвітність. Чітке формулювання компетентностей робить процес підготовки прозорим для командирів, міжнародних партнерів і громадськості. Це демонструє, що програми курсів відповідають сучасним викликам і спрямовані на досягнення конкретних результатів.

Мета статті – визначення основних складових компетентностей, необхідних військовослужбовцям для виконання завдань в МО ПМБ, з урахуванням вимоги адаптації їх до міжнародних стандартів. Для досягнення мети дослідження було проведено аналіз існуючої системи курсової підготовки, яка є невід’ємним компонентом системи неформальної освіти, тісно переплітаючись з відповідними проміжними етапами професійної військової освіти. Виокремлено ключові складові компетентностей поліметричного значення для військовослужбовців та визначено основні підходи до їх формування з метою набуття готовності до виконання завдань в МО ПМБ.

Виклад основного матеріалу. У цьому розділі представлено результати аналізу та досліджень, що стосуються формування компетентностей військовослужбовців для участі в МО ПМБ. Особлива увага приділена визначенню структурних компонентів компетентностей та їхньої адаптації до сучасних вимог професійної діяльності.

Етимологія та існуючі визначення терміну “компетентність” тісно переплітаються з двома факторами – досвідом та знаннями. У перекладі з латинської слово “competentia” означало “відповідність”, “адекватність” або “придатність”. З часом термін набув значення “здатність” чи “компетентність”, що використовується в сучасних мовах для позначення наявності необхідних знань, умінь або навичок для виконання певного завдання.

Згідно із Законом України “Про вищу освіту” компетентність це “здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей” (п. 13 ст. 1) [5].

Відповідно до визначення Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти компетентність це “спроможність особистості

кваліфіковано провадити діяльність, виконувати завдання або функції у рамках певних стандартів» [6, С.20]. Національний реєстр кваліфікацій України уточнює, що компетентності описують трудові функції відповідно до професійного стандарту та містять інформацію про необхідні знання, уміння та навички.

У працях В.В. Ягупова [7, С.20] компетентності військовослужбовців класифіковані на ключові, професійні та фахові відповідно до їхньої ролі в забезпеченні ефективності діяльності.

Ключові – це універсальні компетентності, що необхідні для виконання загальних завдань у будь-якому контексті служби. Вони включають загальні навички, які забезпечують соціальну адаптацію та професійний розвиток військовослужбовців:

- соціальна компетентність – уміння працювати в команді, дотримуватись норм поведінки в колективі;
- комунікативна компетентність – ефективне спілкування, у тому числі у стресових ситуаціях;
- інформаційна компетентність – здатність працювати з інформацією, аналізувати дані.

Професійними називають компетентності, що визначають здатність виконувати завдання у військовій сфері. До них відносяться:

- оперативні та тактичні знання – планування, координація дій у бойових умовах;
- фізична підготовленість – здатність до витривалості та швидкого реагування;
- технічна грамотність – використання сучасного обладнання і технологій.

Фаховими є специфічні компетентності, що відображають професійну спеціалізацію військовослужбовців. Вони включають:

- глибокі знання у вузьких сферах (наприклад, володіння специфічною технікою чи методами);
- здатність до вирішення задач із використанням спеціальних інструментів та технологій.

Зазначений вище поділ базується на інтеграції теоретичної та практичної підготовки, спрямованої на адаптацію до специфіки виконання завдань за призначенням. Класифікація широко використовується в педагогіці військової освіти та чітко розмежовує універсальні, професійні та вузькоспеціалізовані знання й навички. Значущість класифікації підтверджує її застосовність у різних дослідженнях, зокрема тих, що пов'язані з підготовкою для участі в МО ПМБ.

Військовослужбовці виконують складні завдання в мінливих умовах підвищеного ризику, що вимагає постійного уточнення специфічного набору компетентностей. Існують не поодинокі дослідження, спрямовані на

уточнення компетентностей військовослужбовців та визначення чинників, що впливають на їхній розвиток [2, 8, 9]. Наприклад, у Військовій академії США (US Military Academy) особливу увагу приділяють вивченню військового лідерства, тактики та фізичної підготовки, як окремих компонентів, так і їхньої взаємодії в комплексі. У Королівській військовій академії Сандхерст (Royal Military Academy Sandhurst) фокус досліджень зосереджено на розвитку лідерських якостей, управлінських навичок і комунікаційної компетентності.

Ефективне лідерство серед військовослужбовців вимагає поєднання компетенцій, які полегшують прийняття рішень, згуртованість команди та мотивацію. Основні компетенції для ефективного військового лідерства включають здатність приймати складні рішення, мотивувати підлеглих, працювати в умовах невизначеності, володіти ораторськими навичками, навчати нових лідерів і зберігати повну відповідальність, сприяючи співпраці команди для досягнення кінцевої мети.

Ключові лідерські компетенції, що визначені в літературі, є такими:

Системні та міжособистісні навички. Військові керівники повинні володіти як системними навичками, які передбачають стратегічне мислення та організаційне управління, так і навичками міжособистісного спілкування, які забезпечують ефективне спілкування та побудову відносин, які дозволяють офіцерам виконувати складні функції та ролі, впливати на інших і досягати організаційних і групових цілей [10].

Адаптивна стійкість – здатність пристосовуватися до мінливих обставин і відновлюватися після невдач має вирішальне значення. Лідери повинні продемонструвати стійкість перед обличчям невизначеності та викликів [2, 11]. Модель лідерства включає такі компетенції, як сила особистого прикладу та впливу, адаптивна стійкість, прийняття критичних рішень в умовах невизначеності, регульована лідерська поведінка та думки, підготовленість, спілкування з командами та зміцнення довіри.

Мотиваційні навички. Ефективні керівники віддають пріоритет мотивації свого персоналу, визнаючи важливість навичок емоційного інтелекту, публічних виступів. Лідери повинні цінувати та мотивувати своїх підлеглих, визнаючи їхній внесок у досягнення бажаних результатів, що є вирішальним для високої продуктивності [12]. Незважаючи на труднощі, лідер повинен вивчити якомога більше способів цінувати зусилля та цінність внеску підлеглого в досягненні бажаних результатів. Керівники також повинні забезпечувати добробут свого персоналу, демонструючи гарні адміністративні навички в ситуаціях з високими ризиками.

Згуртованість і динаміка команди. Лідери відповідають за сприяння згуртованості групи, що є життєво важливим для професійного розвитку військовослужбовців. Це передбачає створення середовища, сприятливого для ефективного спілкування та співпраці [9].

Ефективне лідерство серед військовослужбовців потребує професійної компетентності, професійної мобільності, швидкої адаптації до нових умов, знайомства з інформаційними потоками, здатності оптимально вирішувати професійні та соціальні проблеми, а також відповідальності за прийняті рішення та їх наслідки. Ефективне військове керівництво потребує стратегічного міркування, прийняття рішень під тиском, створення команди та мотивації. Ці компетенції є контекстно-залежними, багаторівневими та трансформаційними, що відображає складний характер військового середовища та ролі лідерів у ньому.

Військово-прикладні дослідження здійснюються не лише в спеціалізованих військових навчальних закладах. Так, у Стенфордському університеті (Stanford University) вивчають психологічні аспекти військової служби, зокрема розвиток стресостійкості та подолання психологічних викликів. Массачусетський технологічний інститут (MIT) досліджує вплив новітніх технологій на військову підготовку, оцінюючи їх ефективність та інтеграцію у процес формування компетентностей.

Спеціалізовані науково-дослідні установи зосереджуються на конкретних аспектах. Наприклад, у Центрі управління стресом (Center for Stress Management) розробляють техніки для підвищення стресостійкості військовослужбовців, а Науково-дослідна лабораторія Командування розвитку бойових можливостей (DEVCOM ARL) вивчає вплив військових технологій на формування та вдосконалення компетентностей. У цих дослідженнях особлива увага приділяється взаємозв'язку між вузькоспеціалізованими аспектами підготовки та базовими компетентностями військовослужбовців. Багатогранний підхід до досліджень сприяє глибшому розумінню механізмів формування компетентностей і їх адаптації до сучасних викликів.

Вплив військових технологій на військову компетентність є глибоким, формуючи навчання, операційні стратегії та комунікацію. Збройні сили інтегрують передові технології, підвищують свою ефективність і адаптивність у різних бойових сценаріях. Ця інтеграція очевидна в кількох ключових сферах.

Технологічна інтеграція в навчанні: Сучасні педагогічні технології, такі як проєктне навчання, формують у військовослужбовців критичні навички, зокрема творче мислення та відповідальність. Використання мобільних технологій у військовій освіті покращує мовні навички, необхідні для ефективного спілкування в різноманітних професійних контекстах.

Вплив на операційні стратегії: Технологічний прогрес змінив традиційні методи бою, викликавши необхідність адаптованих стратегій, які поєднують звичайні та сучасні ресурси. Інтеграція штучного інтелекту та передових комунікаційних технологій має вирішальне значення для підтримки оперативної переваги на полі бою, що швидко розвивається.

Покращення спілкування та співпраці: Цифрові компетенції серед військових є важливими для ефективного навчання, покращення загальної військової готовності. Використання мобільних додатків та онлайн-платформ сприяє інтерактивному спілкуванню. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) збагачує військову освіту, покращуючи мовні навички, необхідні для ефективного спілкування в операціях і місіях НАТО, таким чином значно впливаючи на загальну компетентність військового персоналу. Критерії і показники діагностування розвиненості інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів системи військової освіти спираються на п'ять критеріїв: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, технологічний, функціональний і рефлексивний [13].

Технології відіграють значну роль у сучасній війні завдяки новим підходам до виготовлення, переміщення та приховування військової техніки. Окрім удосконалення зброї, технологія відіграла ще одну важливу роль, змусивши військове керівництво розробити нові тактики, методи та процедури, щоб зменшити або звести нанівець переваги інтелектуальної зброї. Кібервійни та повітряні бої набули нової форми, коли останні використовують технологію стелс, щоб уникнути виявлення та здійснити раптові атаки на ворогів. Поява стелс-технологій, а також складних можливостей наведення допомогли зменшити супутні збитки, однак це також призвело до збільшення людських страждань, про що свідчить ядерна зброя та смертоносніший арсенал.

Питання технічної революції та її впливу на бойові дії та, опосередковано, на процес підготовки військ у сучасних умовах є надзвичайно актуальною, міждисциплінарною темою дослідження на стику технічних, військових та економічних наук. Нові технології призвели до стиснення часу та розширення зони протистояння та урізноманітнення тактики, прийомів і процедур, що використовуються у військових конфліктах, що вимагає відповідного реагування у сфері бойової підготовки. Хоча військові технології підвищують компетентність, вони також створюють проблеми, такі як необхідність постійної адаптації до нових інструментів і потенційна можливість надмірної залежності від технологій, що може підірвати традиційні навички та стратегії.

Таким чином, на основі аналізу літературних даних теоретичного та прикладного характеру, а також досвіду власних досліджень авторів, можна охарактеризувати зміст компетентностей військовослужбовців, які варіюють залежно від їхньої ролі та рівня служби, але загалом містять такі складові:

(А) загальновійськова – володіння спеціалізованими навичками, такими як тактика, використання зброї, технічне обслуговування обладнання, а також знання тактичних, оперативних і стратегічних процедур планування та аналітичні здібності, здатність виконувати накази, дотримуватися військової дисципліни та регламенту, уміння планувати, координувати та виконувати бойові завдання.

(В) фізична підготовка – підтримка високого рівня фізичної форми, витривалості, здатність швидко реагувати на виклики в стресових ситуаціях.

(С) технічна – знання сучасних військових технологій та обладнання, вміння використовувати та підтримувати технічні системи, володіння сучасними засобами зв'язку, навігації та моніторингу.

(D) комунікативні навички – здатність налагоджувати та підтримувати ефективну міжособистісну та міжінституційну комунікацію, як у вертикальних, так і горизонтальних структурах.

(Е) лідерські якості – здатність ухвалювати рішення в екстремальних умовах, ефективно керувати командою та мотивувати підлеглих.

(F) психологічна стійкість – уміння справлятися з високим психологічним навантаженням і стресом, зберігаючи концентрацію та рішучість у складних умовах.

(G) правова – знання міжнародних гуманітарних норм і правил ведення війни, дотримання гуманітарних стандартів, етичних принципів та національного законодавства.

(H) інформаційна – здатність ефективно знаходити, аналізувати та використовувати інформацію, володіння навичками роботи з сучасними інформаційними технологіями, обробка даних, а також забезпечення безпеки інформації в умовах бойових дій та військових операцій.

В подальшому будемо використовувати позначення цих компетентностей військовослужбовців латинськими літерами (від А до Н). Ці складові є основою, яка дозволяє військовослужбовцям ефективно виконувати свої обов'язки за призначенням, а кожен фах матиме свою пріоритизовану їх комбінацію.

Визначені компетентності військовослужбовців, розподілені із використанням підходу В.В. Ягупова на ключові, професійні та фахові, представлено у табл. 1.

Завданням курсової підготовки військовослужбовців Збройних Сил України є підготовка висококваліфікованих фахівців з дотриманням стандартів міжнародних безпекових організацій (ООН, ОБСЄ, НАТО, ЄС) щодо забезпечення взаємосумісності у багатонаціональних формуваннях. Особливої уваги потребує курсова підготовка військовослужбовців для участі в МО ПМБ. Існуючі дослідження ґрунтуються на вивченні особливостей завдань та функцій, до виконання яких готуються військовослужбовці, та впливу цих особливостей на розвиток їх компетентностей.

Таблиця 1.

Класифікація компетентностей військовослужбовців

Тип компетентностей	Назва та визначення компетентностей військових
Ключові – соціальна, комунікативна, інформаційна	Комунікативні навички (D) Психологічна стійкість (F) Лідерські якості (E) Правова (G) Інформаційна (H)
Професійні- знання процедур планування, фізична підготовка, технічна грамотність	Загальновійськова (A) Фізична підготовка (B) Технічна (C)
Фахові - глибокі знання у вузьких сферах, здатність до вирішення задач із використанням спеціальних технологій	Операційна частина (A) та (C), пов'язана із застосуванням спеціальних технологій для вирішення задач.

Перелік компетентностей, необхідних військовослужбовцям для участі в МО ПМБ, визначається на основі головних цілей освіти, структурного представлення соціального досвіду та досвіду особистості, а також основних видів діяльності національного персоналу, що дозволяють йому опановувати соціальний досвід, одержувати навички життя та практичної діяльності.

Термін “національний персонал” зазвичай використовується в контексті міжнародних організацій, військових місій або миротворчих операцій, коли йдеться про працівників або військовослужбовців, які є громадянами певної країни і працюють або беруть участь у міжнародних заходах від імені своєї нації. Це може стосуватися як цивільних осіб, так і військових, котрі представляють свою країну в міжнародних організаціях або операціях, таких як ООН, НАТО чи інших багатонаціональних структурах. У контексті дослідження термін “національний персонал” стосується військовослужбовців, які представляють свою державу під час участі в МО ПМБ. Термін “миротворчі операції” є вужчим і вказує на дії, спрямовані виключно на забезпечення миру, тоді як “операції з підтримання миру та безпеки” охоплюють ширший спектр завдань: стабілізацію, моніторинг, допомогу у відновленні безпеки, включно з участю у постконфліктному відновленні. Таким чином, “національний персонал” – це ті, хто залучається до виконання завдань від імені своєї країни в межах багатонаціональних операцій, на відміну від міжнародного персоналу, що діє на рівні глобальних структур.

Для визначення складових компетентностей військовослужбовців для участі в МО ПМБ важливим є врахування специфічних принципів, що витікають із закономірностей їх майбутньої діяльності:

- інтеграції фахової, психолого-педагогічної, іншомовно-комунікативної підготовки;
- поєднання традиційних та інноваційних методів навчання;
- застосування контекстного навчання;
- врахування соціокультурного середовища виконання завдань.

Послідовність переходу від загальних компетентностей до специфічних відображає їх адаптацію до вимог конкретної професії та контексту діяльності. У випадку військовослужбовців, які беруть участь в МО ПМБ, компетентності формуються на перетині професійної, культурної та гуманітарної складових.

На основі представленого вище аналізу сформульовано компетентності військовослужбовців, які беруть участь в МО ПМБ (табл. 2). Компетентності формуються в рамках інтегрованого підходу, що враховує загальні, військові та спеціальні складові.

Таблиця 2.

**Структура компетентностей військовослужбовців,
які беруть участь в МО ПМБ**

Категорія	Складові компетентності
Компетентності військових (ключові, професійні, фахові)	
(А-Н)	Включають базові елементи професійної підготовки: тактику, фізичну витривалість, технічні навички, комунікацію, лідерство, психологічну стійкість, правову грамотність та ін.
Спеціальні для МО ПМБ	
Міжкультурна	Здатність ефективно взаємодіяти з представниками різних культур і релігій; розуміння культурних особливостей і традицій регіонів, де проводяться операції.
Комунікативна	Володіння міжнародними мовами, зокрема англійською; навички ведення переговорів і посередництва в конфліктних ситуаціях.
Юридична	Знання міжнародного гуманітарного права та стандартів поведінки з цивільними і військовими в зонах конфлікту; дотримання правил і норм, встановлених міжнародними організаціями (ООН, НАТО тощо).
Психологічна	Здатність адаптуватися до непередбачуваних умов у зонах конфлікту, розвиток емоційної витривалості та вміння підтримувати психологічну рівновагу.
Операційна	Навички планування і виконання завдань у складі міжнародних контингентів; здатність до логістичного забезпечення та організації взаємодії з іншими підрозділами.
Технологічна	Вміння використовувати засоби зв'язку, моніторингу, знання військових технологій, що використовують в зонах, де проводяться МО МПБ
Лідерські якості	Уміння координувати дії підрозділу та ефективно працювати в команді; прийняття рішень у складних ситуаціях і здатність брати відповідальність.
Етична	Дотримання високих стандартів професійної етики та моральних норм; урахування потреб цивільного населення і повага до прав людини.

Виділені компетентності військовослужбовців для участі в МО ПМБ відносяться до двох основних категорій:

Загальновійськові компетентності (А-Г): є базою, що формується під час загальної військової підготовки та охоплює фундаментальні навички й знання.

Спеціальні компетентності для участі в МО ПМБ, що визначають особливі вимоги до такої участі, спрямовані на забезпечення сумісності в багатонаціональних формуваннях та ефективне виконання завдань у специфічних умовах. Такий підхід до формування компетентностей дозволяє забезпечити повноцінну підготовку військовослужбовців до виконання завдань у складних умовах міжнародної взаємодії.

Висновки. Участь військовослужбовців в МО ПМБ потребує формування у них комплексу компетентностей, які включають загальновійськову, фізичну, технічну підготовку, комунікативні навички, лідерські якості, психологічну стійкість та інформаційну компетентність. Процес формування компетентностей має базуватися на закономірностях міжнародної діяльності, враховуючи принципи інтеграції фахової, психолого-педагогічної та іншомовно-комунікативної підготовки, а також поєднання традиційних і сучасних методів навчання.

Ключовими підходами до формування компетентностей є контекстне навчання, інтеграція теоретичних і практичних компонентів, впровадження інноваційних методів підготовки, а також врахування соціокультурного середовища, в якому виконуватимуться завдання. Складові компетентностей військовослужбовців визначаються з урахуванням вимог адаптації до міжнародних стандартів, що забезпечує їхню взаємосумісність у складі багатонаціональних військових формувань. Удосконалення системи курсової підготовки військовослужбовців відповідно до міжнародних стандартів є важливою умовою підвищення рівня їхньої готовності для участі в операціях з підтримання миру і безпеки.

Література:

1. Кальниш В. Удосконалена методика створення профілю військових спеціальностей для психофізіологічного забезпечення службової (трудової) діяльності у військовій сфері / В. Кальниш, В. Лоза, М. Макарчук, М. Нікіфоров, І. Пампуха, Б. Попков та ін. // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2022. – Т. 75. – С. 128–150.
2. Geoffrey F. Using Competency Definitions to Adapt Training for Mission Success / F. Geoffrey, H. Robert, M. O'Bea // Interservice/Industry Training, Simulation, and Education Conference (ITSEC). – 2007. – No.7131. – P. 9.
3. Єсіпова О. Обґрунтування необхідності формування професійної компетентності у майбутніх офіцерів / О. Єсіпова, Є. Гончаров // ScienceRise: Pedagogical Education. – 2024. – 2(59). – С. 46–49.
4. Kukharska L. Intercultural competence in the professional activities of military personnel / L. Kukharska, A. Liubas // Grail of Science. – 2022. – No 22. – P. 215-218.
5. Закон України Про вищу освіту : прийнятий 1 лип. 2014 року № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2019. – № 392-IX. – 18 груд. – С. 170.
6. Овчарук О. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. / О. Овчарук. – К. : "К.І.С.", 2003. – 296 с.

7. Ягупов В. В. Методологічні основи розуміння та обґрунтування понять «компетентність» і «компетенція» / В. В. Ягупов // Нові технології навчання. – 2011. – Вип. 69. – Ч. 1. – С. 23-29.
8. Kerry J. Competency in the Military. Fundamental Issues in Defense Training and Simulation / Ed. by Christopher Best, 1st ed. – London : CRC Press, 2013. – P. 9-20.
9. Branson Y. Military Cultural Competency. Caring for the Military / Ed. by Joan Beder, 1st ed. – New York : Routledge. – 2016. – P. 3-9.
10. Milošević-Stolić J. Possibilities for developing leadership competencies through the system of military education: System openness / J. Milošević-Stolić // Bezbednost. – 2021. – 63(1). – P. 82–97.
11. Rawat S. Understanding Leadership Effectiveness in the Wake of Challenges: A Leadership Competency Model / S. Rawat, A. Deshpande, O. Boe, A. Piotrowski // Human Review, 2023. – 12(1).
12. Dragomir C., Bîă M.V., Mititelu L. Motivation of Personnel – Essential Part of Leadership in the Military Organization / C. Dragomir, M.V. Bîă, L. Mititelu // Scientific Research and Education in the Air Force. – 2018. – 20. – P. 463–468.
13. Ягупов В. Критерії та показники діагностування розвиненості інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів системи військової освіти / В. Ягупов, В. Кива // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. – Т. 71. – №3. – С. 248-266.

References:

1. Kalnysh, V., Loza, V., Makarchuk, M., Nikiforov, M., Pampukha, Ih., Popkov, B. et al. (2022). Udoskonalena metodyka stvorennia profilu viiskovykh spetsialnostei dlia psykhofiziolohichnoho zabezpechennia sluzhbovoi (trudovoi) diialnosti u voiennoi sferi [Improved methodology for creating a military specialties profile for psychophysiological support of service (labour) activities in the military domain]. *Zbirnyk naukovykh prats Viiskovoho instytutu Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, (pp. 128-150) [in Ukrainian].
2. Geoffrey, F., Robert, H., O'Bea, M. (2007). Using Competency Definitions to Adapt Training for Mission Success. *Interservice/Industry Training, Simulation, and Education Conference (I/ITSEC)*, No.7131, P. 9.
3. Yesipova, O., & Goncharov, E. (2024). Obgruntuvannia neobkhidnosti formuvannia profesiinoi kompetentnosti u maibutnikh ofitseriv [Justification of the need to develop professional competence in future officers]. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (59), P. 46–49 [in Ukrainian].
4. Kukharska, L., & Liubas, A. (2022). Intercultural competence in the professional activities of military personnel. *Grail of Science*, No 22, P. 215-218.
5. Zakon Ukrainy Pro vyshchu osvitu : pryiniaty 1 lyp. 2014 roku № 1556-VII [Law of Ukraine on High Education activity from July 1 2014, № 1556-VII]. (2019, December 18). *Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, No. 392-IX, P. 170 [in Ukrainian].
6. Ovcharuk, O. (2003). *Stratehiia reformuvannia osvity v Ukraini: Rekomendatsii z osvitoi polityky*. [Strategy of Education Reform in Ukraine: Recommendations on Educational Policy]. Kyiv : "K.I.S." [in Ukrainian].
7. Yahupov, V. V. (2011). Metodolohichni osnovy rozuminnia ta obgruntuvannia poniat «kompetentnist» i «kompetentsiia». [Methodological Foundations of Understanding and Justifying the Concepts of "Competence" and "Competency"]. *Novi tekhnolohii navchannia – New Teaching Technologies*, 69(1), P. 23–29 [in Ukrainian].
8. Kerry, J. (2013). *Competency in the Military. Fundamental Issues in Defense Training and Simulation*. London CRC Press.

9. Branson, Y. (2016). *Military Cultural Competency. Caring for the Military*. New York Routledge.
10. Milošević-Stolić, J. (2021). Possibilities for developing leadership competences through the system of military education: System openness. *Bezbednost*, 63(1), 82–97.
11. Rawat, S, Deshpande A., Boe, O., Piotrowski, A. (2023). Understanding Leadership Effectiveness in the Wake of Challenges: A Leadership Competency Model. *Human Review*, 12(1).
12. Dragomir, C., Bîă, M.V., Mititelu, L. (2018). Motivation of Personnel – Essential Part of Leadership in the Military Organization. *Scientific Research and Education in the Air Force*, 20, P. 463–468.
13. Yagupov, V., & Kyva, V. (2019). Kryteriyi ta pokaznyky diahnostuvannya rozvynenosti informatsiyno-komunikatsiynoyi kompetentnosti vykladachiv systemy viys'kovoyi osvity [Criteria and indicators of information and communication competence diagnostics development for teachers in military education system]. *Information technology and learning tools*, 71 (3), P. 248–266 [in Ukrainian].